

מי עמד במבחן – הפרים או בעלי העדרים?

לחלב בן 4%. הבנות של הפר „לד“ עמדו במשקים א' ב' וג'.

במשק א' היו 33 פרות ותנובתן הממוצעת היתה 6865 פונטים (הפונט = 453 גרם). ארבעת הבנות של הפר שבעדר זה הניבו בממוצע 8119 פונטים; הן עלו, איפוא, על הממוצע של העדר ב' 1254 פונטים.

כדאי לשים לב גם לסיכומי ההזנה בעדר זה. כל פרה קבלה בממוצע 8320 פונטים שחת, 2328 פונטים תעריבת ו־150 יום של רעייה במרעה בעל איכות רגילה.

בעדר שבמשק ב' היו ל„לד“ 22 בנות שהניבו בממוצע 11409 פונטים ו־55 הפרות של העדר כולו הניבו בממוצע 11,185 פונטים. גם בעדר זה עלו הבנות על הממוצע של העדר, אולם ההפרש הצטמצם ל־224 פונטים בס"ה. וכשמשווים בנות „לד“ שבעדר ב' לאלה שבעדר א' יוצא שהן עלו על אחיותיהן ב־3785 פונטים.

הפרות שבעדר ב' צרכו במשך השנה 9930 פונטים שחת, 2940 פונטים של תעריבת ורעו במשך 90 יום. ההבדל בהזנה היה: בעדר ב' אכלו הפרות יותר מזון מרוכז ויותר שחת אולם רעו 60 יום פחות מאשר עדר א'. לפר זה היו עוד 8 בנות בעדר ג' והן הניבו בממוצע 13,357 פונטים; בעדר זה עמדו 40 פרות והן הניבו בממוצע 12630 פונטים. גם בעדר זה עלו הבנות על התנובה הממוצעת והן הניבו 727 פונטים יותר.

כשמשווים את האחיות שבשלושת העדרים יוצא שבנות „לד“ שבעדר ג' הניבו 5739 פונטים יותר מאשר אחיותיהן בעדר א' ו־1948 פונטים יותר מאשר האחיות שבעדר ב'. כל פרה בעדר ג' אכלה 11040 פונטים שחת קטנית, 3237 פונטים תעריבת והלכה למרעה במשך 122 יום. יוצא, איפוא, שכל פרה בעדר ג' קבלה ב־1,5 טון יותר שחת וכחצי טון יותר תעריבת מאשר כל פרה

התוצאות השונות שמתקבלות בשעת מבחן פר מסויים מעוררות לעתים את ההשערה שההשכחה הגנטית לא באה לידי גילוי משום נחשלותם של בעלי עדרים מסויימים בכל הנוגע להזנה וטיפול. כנראה שישנם עוד בוקרים רבים החושבים שהפר המשובח מחוץ ייב להוליד צאצאים המסוגלים להניב הרבה חלב בכל התנאים שהם, ומשום כך קשה ומסובך הוא מבחן הפר כשצאצאיו פזורים במשקי בוקרים שונים; ולא פעם יקרה שעקב החלוקה המקרית של הצאצאים במשקים בעלי רמות שונות תתקבל תמונה מסר לפת בנוגע לטיפו של הפר.

כדי לבדוק ולבחון את כושר ההורשה של שלושה פרים שונים שבנותיהם הוחזקו במשקים שונים הושוו תנובות הצאצאים לתנובות הממוצעות של העדרים בהן הם עמדו. כל התנובות תוקנו לתנובות בגרות לפי נוסחה מוסכמת מטעם האגודה לבקורת התנובה. נתבונן קודם כל לתוצאות המבחן של הפר „לד“. בנותיו עמדו בשלושה משקים וכולם נמנו על אגודת בקורת אחת. גיל הבוקרים ונסיונם בעבודה היה בערך שווה. המספוא שהוגש לבהמות היה שחת קטנית ותערובת בעלת איכות והרכב שווים בכל המשקים. בקורת התנובה בוצעה בשלושת המשקים ע"י אותו מבקר. תוצאות הבקורת תוקנו כולן

למדי: תנובה ממוצעת שכל משק מוכן להתברך בה. ואין לשכוח שלא קל הדבר לקיים תנובה ממר צעת כה גבוהה ועל אחת כמה וכמה לעלות עליה; המספוא שהאבס רובו מתוצרת המשק ולפי הדו"ח ניתן במידה, וכמעט שאין לציין בזכו כל שהוא; גם מספר ימי העבודה הוא בגבול הנורמה. ובכן מה גרם בכל זאת להפסד? האם ההפחתה באיגרו ונוטר החי, היא שגרמה לכל התקלה הזו? רצוי היה שהח' גדעון יסביר את התופעה הזו והקוראים הבוקרים ודאי שיודו לו על כך.

למדים מהמבחן הזה שרמת התנובה של בנות הפרים האלה, שהגיעה בממוצע של כל המשקים ל-11350 פונטים, היא תוצאה של תנאי הזנה וטיפול של חוראים רגילים במדינת נבראסקה (ארה"ב), או שרמה זו מציינת את כושר ההורשה של שלושת האבות הנ"ל.

וזהו בעצם הבעיה החשובה בעבודת האגודות להזרעה מלאכותית. כנראה שאין להסתפק בכך שהאגודה תדאג אך ורק להפצת ה"גנים" המשובחים; יש לדאוג שבד בבד עם ההשכחה הגנטית ישופרו גם תנאי ההזנה והטיפול; ויוסבר הדבר לבוקרים הנזקקים לשרות אגודות ההזרעה שרק בתנאים אלה המשופרים יוכל להתגלות כוחו המשביח של הפר.

רוכז לפי מאמרו של
ק. זו. ניבלר

בעדר א', ומנתן השנתית הזו היתה במידה ניכרת גם גבוהה מזו שבעדר ב'.
היו לפר "לד" בנות גם ב-4 עדרים נוספים, והממוצע של כל 41 הבנות שבשבעת העדרים היה 11338 פונטים.

עם בדיקת התנובות האינדיווידואליות של הבנות נוכחו שהופיעה תנודה רחבה מאוד בעדרים השונים. יש להניח שההבדלים בהזנה ובטיפול היו הגורמים העיקריים שהשפיעו על הייצור של בנות "לד".

תופעות דומות לאלה נתגלו בשעת מבחן הבנות של הפר "פרייד" והפר "קינג". ויש להניח שהשוני בכושר הייצור של בנות פרים אלה גם הוא הושפע בעיקר ע"י תנאי הזנה וטיפול שונים.

נשאלת, איפוא, השאלה מה בעצם הוכיח מבחן הצאצאים של שלושת הפרים? האם

ביעור מחלות "איקס" בבקר בארצות הברית

גם בארה"ב התפשטו פה ושם מחלות בעדרי הבקר שלא ניתן לאבחנן במשך כמה שנים ולכן הגדירו אותן כמחלות "איקס". בשנים האחרונות הוחל במחקר מקיף בו שיתפו פעולה מוסדות ממשלה ומעבדות תעשייה שונות; ואמנם המחקר הוכתר בהצלחה וגילו סוף סוף את מקור המחלה וסיבתה. נתברר שזוהי מחלת ההיפרקיראטוזיס ("תרחיקרנות") הנגרמת על ידי נפטלין רווי-כלור שהיה מצוי בשמניסיכה שונים. אחד הסימנים של המחלה היה — התעבות עור הבהמות והתקשותו בדומה לחומר הקרניים. באופן מיוחד נפגעו במחלה זו בני-הבקר.

המחקר התנהל ב-18 מדינות שבארה"ב, ולאחר שנתברר שאמנם שמניסיכה שהכילו את הנפטלין רווי-הכלור גרמו להופעת המחלה, נתבקשו היצרנים ע"י מוסדות הממשלה לחדול ממהלית הנפטלין בשמנים והתוצאות לא אחרו לבוא. במשך שנת 1954 לא הגיעו שוב ידיעות למשרדי הממשלה על מקרים חדשים של המחלה הנ"ל ואפשר להניח שהיא הודברה כליל, או, על כל פנים, התפשטותה נבלמה לחלוטין. עצם חדירת החומר הרעלני (הנפטלין רווי הכלור) לגוף הבהמה נתאפשרה ע"י המספוא שנודדהם בחמרי הסיכה מהמכונות החקלאיות.

כאן בארץ נתקלנו בשנים האחרונות במקרים אחדים רציניים למדי של מחלות בלתי מוגדרות, ועל הנזקים שהם גרמו דובר לא פעם. לפני זמן-מה הגיע ארצה המומחה מארה"ב ד"ר אולפסון, ולאחר חקירה מזורזת נתגלה על ידו שגם כאן נגרמה המחלה ע"י שמניסיכה מהמין הנ"ל. אין אמנם להגיד בוודאות שבכל המקרים של "מחלות איקס" שהופיעו בארץ האשם הוא בשמנים ההם, אולם יש לשמוח שמספר המחלות "הבלתי מוגדרות" מצטמצם והולך לאחר שמגלים את הסיבות להן ומקורותיהם ולומדים כיצד להתגונן בפניהן ולבער אותן.